Partijraad 14 november 1997

De samenleving is ook nog een abstract begrip, laten we zeggen een heel sterk draagvlak voor al die mensen die in dit land wonen en waarvan we denken dat als ze zelfstandig zijn, als ze zelfredzaam zijn, als ze onafhankelijk zijn dat dat voor mensen eigenlijk de grootste kansen biedt om hun leven naar hun eigen inzicht in te richten. Die reeks van titels van verkiezingsprogramma's bracht ons in 1994, eigenlijk moet ik zeggen om deze tijd in 1993, tot ook een ontwerpverkiezings- programma.
Dat was een programma waarin we 20 miljard om wilde buigen, inclusief in de sociale zekerheid, omdat we meenden dat die 20 miljard nodig hadden om het financieringstekort met 3 miljard terug te brengen, we dachten dat het wenselijk was dat er 10 miljard lastenverlichting tot stand kwam, er was nog 2 miljard die we nodig hadden voor de intensiveringen en we hadden nog 5 miljard nodig om wat oude problemen van het kabinet daarvoor op te ruimen.

En toen gebeurde er iets verschrikkelijks, de WD kwam in een isolement. Herinnerd u zich dat nog dat we thuis vol gene tegen onze partners zeiden we dachten dat we een goed programma hadden?, maar nee we zitten in een isolement.
Wij dachten dat we een magische formule hadden, een magische formule die ongeveer luidt dat als je nou maar de overheidsfinanciën behoorlijk saneert en je doet dan een stuk lastenverlichting dat je misschien langs die twee hoofdpunten, met alles wat daarbij hoort, misschien meer werkgelegenheid zou kunnen creëren om die reden die ik u eerder noemde.

Toen mochten we gaan formeren onder leiding van Frits en toen is er een regeerakkoord uitgekomen wat als motto had werk en het tweede motto was ook

werk en het derde motto was ook werk.
En er is in dat regeerakkoord hoog in gezet op een verhoging van de participatie van mensen die geen werk hebben aan betaalde arbeid.
Dat hebben we gedaan door de economie te stimuleren, dat hebben we daar willen doen door veel langdurige werklozen een perspectief te bieden, dat hebben we gedaan door het Grote Stedenbeleid te ontwikkelen, dat hebben we gedaan door overheidsinvesteringen te stimuleren.

En hoe hebben we dat gedaan? Terugdringen van het financieringstekort, verlagen van de lastendruk, uitgavenkader hanteren, dat is dé vondst van Gerrit Zalm zowel op de rijksbegroting als in de sociale zekerheid als in de volksgezondheid, naast vele andere zaken waren dit toch de drie hoofdpunten daarvan en daarmee hadden we dus een beleid op poten waarvan ik dacht critici gelijk in het begin al zeiden dat is neo liberaal of gewoon rechtstreeks liberaal. Het verwijt wat de Partij van de Arbeid in die beginjaren ook zwaar gekregen heeft is dat er veel te veel blauw in zat en veel te weinig rood, wij hebben daar toen niet zoveel zorgen over gehad maar dat was in ieder geval wel in andere kampen leek dat toch de zorg van de dag te zijn, was het niet té liberaal beleid.

Dat verkiezingsprogramma wat daarna in dat regeerakkoord is gekomen is het misschien nu niet tijd om eens te kijken wat we ervan terecht gebracht hebben? Ook maar even kort, want we moeten al die cijfers maar weer onthouden want ze blijken straks in mijn verhaal heel relevant, het tekort zou volgens het regeerakkoord 2,9% BBP moeten zijn, resultaat 1998 verwachten we 1,7%, laatste informatie lager, BBP.
Lastenverlichting regeerakkoord 8,9 miljard, in 1998 denken we dat dat op zal zijn gelopen tot 16,8 miljard.
De bezuinigingen 18,2 miljard, dat was ongeveer het bedrag waarmee we zo

geïsoleerd waren weet u nog? die zullen ongeveer 22,4 miljard bedragen en de investeringen die we op 3 miljard hadden gezet in dat regeerakkoord komen boven de 10 miljard uit.

Nou zijn dat alleen maar cijfers de vraag is, zoals Erica altijd zegt: achter die cijfers wat is dat nou voor de mensen? Nou een paar dingetjes bijvoorbeeld dat er 450.000 mensen meer aan het werk zijn gekomen, 450.000 individuele mensen meer aan het werk zijn gekomen, dat de koppeling niet half tot stand is gebracht maar de hele koppeling tot stand is gebracht.
Dat koopkrachtontwikkeling, laat ik het voorbeeld geven van modaal in de kabinetsperiode plus 3% is geweest en dat als je kijkt naar bijzondere groepen, ik denk bijvoorbeeld aan alleenstaande ouderen, is dat beduidend meer geweest.

Dat is een mooi resultaat maar zoals heeft het succes altijd vele vaders.
De Partij van de Arbeid, begrijp ik nu, claimt ook deze successen van dit in hun ogen toch weinig liberaal maar voor hun juist meer sociaal beleid, wat blauw was in het begin is nu er successen zijn rood.
Mevrouw Adelmoend heeft geloof ik deze week in een interview met de Nieuwe Revu nog eens gezegd dat het toch wel duidelijk zichtbaar is hoeveel Partij van de Arbeid beleid in dit kabinetsbeleid zit, D66 laat ook niet na om natuurlijk te verklaren dat dit alles zonder hen niet mogelijk was geweest.
Ik zal willen zeggen: rustig vrienden we hebben dit met z’n drieën gezamenlijk gedaan, ieders zijn deel erin, en wat liberaal beleid was in het begin dat heet nu aan het eind van de kabinetsperiode nu het zo succesvol is sociaal beleid.
Ik zit daar niet mee, ik zit daar absoluut niet mee, en zo blijkt maar in de praktijk wat woorden betekenen liberaal is dat een tegenstelling met sociaal of is het eigenlijk als je het op de keper beschouwd hetzelfde, ik dacht dat Robin daar ook net op duidde,

maar ik wil daar nog wel even op doorgaan want het wordt nu wel interessant om is te kijken hoe zich dat nu verder in de komende tijd moet ontwikkelen.

De eerste inhoudelijke vraag is natuurlijk zijn de doelen bereikt?
Het antwoord is nee, de doelen zijn nog lang niet bereikt. Als je alleen maar kijkt naar het aantal mensen, langdurig werkelozen, vrouwen, ouderen, die een baan zouden willen hebben en waar dat werk er dan nog niet voor is dan is dat doel van bijvoorbeeld werk, werk, werk, nog lang niet bereikt.

En dan is op dit moment dan ook de politieke keuze wat zullen we doen, na al die moeilijke zware jaren het eens wat rustiger aan of moeten we nu juist doorzetten. Van het kabinet uit gezien kan ik u zeggen vol overtuiging, vandaag weer we hebben de hele dag vergaderd, wij willen doorzetten.
Het kabinet heeft geen behoefte om het geld, wat inderdaad nu wat ruimer aanwezig is dan misschien in vroegere jaren, om dat zomaar uit te geven nee wij willen dat geld nu juist gebruiken precies voor dezelfde punten waar we in 1994 ook voor stonden. We willen reserveren om bijvoorbeeld het tekort naar beneden te brengen al dan niet in het kader ook van dat AOW fonds.

Wij willen zeer scherp op de centjes letten door het uitgave kader ook in de komende jaren te handhaven maar wat we vooral willen is het geld dat we over hebben in de infrastructuur te stoppen, proberen de toekomst van morgen veilig te stellen en het is ook in dat kader, dat mag ik misschien vandaag ook wel zeggen na de discussie s van de laatste weken, dat in het kabinet grote waarde wordt gehecht aan die twee grote ‘mainports’ die we in dit land hebben, de één heet Rotterdam en de andere heet Schiphol.

Dat gezegd hebbende lijkt mij de politieke vraag die aan de orde is of het beleid van

paars één voortgezet zou moeten worden, ik vind van wel maar het moet wel mogelijk gemaakt worden en om dat mogelijk te maken geloof ik dat we nu als een haas naar de concept partijprogramma's moeten kijken.
Wat biedt de Partij van de Arbeid op dit punt? Welnu, dat is ongeveer dit; Er wordt voor 4 miljard omgebogen en uit die 4 miljard wordt 2 miljard lastenverlichting en 8 miljard investeringen betaald, dat is niet eenvoudig maar dat lijkt mij op dit moment de inzet.
Nu is de vraag, dhr. Hoogervorst rekent snel die moet u in de gaten houden, maar de vraag is, is hier sprake van een trendbreuk?
Betekent dit bijvoorbeeld impliciet dat de Partij van de Arbeid dat uitgave kader wil loslaten en zo ruimte wil creëren of zou het zo zijn dat de Partij van de Arbeid speculeert op een hogere economische groei dan 2%, ook dat is trouwens loslaten van een lijn om telkens behoedzaam te ramen en pas als het meevalt te kijken wat je er dan mee doet.
Het zal toch niet zo zijn dat de Partij van de Arbeid de positie van de werkelozen van de langdurige werkelozen en al die andere die een baan willen hebben dat die dat niet meer zo serieus vindt.

En waar ik nou zo mee zit is hoe, en dat moet u maar even van mij aannemen, de door mij zeer gewaardeerde collega's dhr. Wim Kok en Ad Melkert, hoe moeten die nou tegen zo'n partijprogramma aankijken, is hier niet sprake van een grote verwijdering van twee prominente sociaal democraten die een belangrijk deel van het beleid in het kabinet de laatste jaren hebben gevoerd en een partijprogramma wat dat eigenlijk volkomen loslaat, pardon een conceptprogramma wat dat op dit moment volkomen loslaat.

En dan het CDA dat lijkt er iets beter uit te zien daar wordt inderdaad ***TA***miljard

ongeveer omgebogen, en dat is ook het geld wat ze gebruiken om weer te intensiveren dus die rekensom klopt, zij schatten in dat de 2% behoedzame groei van de economie ongeveer 5 1/2 miljard oplevert, mooi dat kunnen ze gebruiken om in het tekort te stoppen ook dat klopt, maar als je dan onder de post lastenverlichting kijkt staat daar helemaal nul.
En als je dan weet hoe wezenlijk de lastenverlichting is voor de loonmatiging en die weer op zijn beurt voor het creëren van werk is het in ieder geval niet zo dat dit conceptprogramma van het CDA voorzetting van het beleid van dit kabinet garandeert.

Kom ik uit ons eigen programma, ik doe dat ook heel kort in dezelfde korte omschrijvingen, 12 1/2 miljard ombuigingen, 5 1/2 wordt gebruik voor het te kort, 7 1/2 voor de lastenverlichting en uit de economische groei, waar ongeveer een kleine 6 miljard uitkomt, is dat het precieze bedrag wat gebruikt wordt voor de intensiveringen.
En daarmee dames en heren, daarmee met deze cijfers, en wat daarachter zit natuurlijk, is het mogelijk om het beleid gericht op het verlagen van het tekort, op verminderen van staatsschuld, op meer mensen aan het werk, op handhaven van koppeling tussen uitkering en lonen, om meer financiële ruimte voor de infrastructuur, extra uitgaven onderwijs, veiligheid, volksgezondheid en precies de punten die Robin noemde, en daar nog in het bijzonder meer aandacht voor de positie van ouderen, dat kan alleen maar als je in deze mate bereid bent geld vrij te spelen.
En dat is voor de VVD de inzet voor de volgende verkiezingen.
En als sommigen nu weer zeggen dat de VVD zich isoleert dan zeg ik dat heb ik dus eerder gehoord, ik meldde u dat al, en misschien is isoleren zo langzamerhand een modern synoniem voor een goed compliment.

Dames en heren, het VVD programma spreekt over investeren in de toekomst, dat is vanuit het kabinet gezien al heel in de direkte toekomst.
Wij hebben vandaag een uitgebreide discussie gehad over investeren in de infrastructuur in 1998 en direkt daarna maar we willen graag ook de basis voor de handhaving en uitbouw van onze welvaart op langere termijn veilig stellen en daarmee zoveel mogelijk mensen al dat maar kan een behoorlijk perspectief bieden in onze samenleving.

En als ik mag concluderen mijn korte bijdrage aan deze avond dan zijn er vijf punten die u graag zou voor willen houden.
Nog steeds kiest de WD voor een betaalde baan voor mensen die dat wensen en die dat kunnen, met als motief daarachter dan ben je werkelijk vrij om je keuzen te maken. Het isolement van de WD waarin we zo af en toe geplaatst lijken te worden is voor ons geen enkel punt, ik zeg dan wel mits en twee mitsen horen daarbij: Mits onze motieven zuiver zijn en mits onze argumenten zuiver zijn.

Ik ben van mening dat motieven en argumenten, zoals ze daar in het conceptprogramma verscholen zitten, aan die voorwaarden voldoen.
Of voortzetting van deze coalitie mogelijk is is wat mij betreft pas na 6 mei aan de orde. Of voortzetting van dit beleid mogelijk is dat is vandaag aan de orde, dat bespreekt u vandaag hier en later in de ledenvergadering en dat bespreken nu andere partijen aan de hand van hun verkiezingsprogramma's.

Ik zou u graag op willen roepen, ik zou u nu leden van de partijraad op willen roepen om vanavond al hier uit te spreken of u die hoofdlijn van dit conceptprogramma of u die in stand wenst te houden en daarmee misschien inderdaad een beste garantie geeft voor voorzetting voor het beleid van paars twee. Maar wat belangrijker is, want dat is voor u ook de troost van een avond hard werken, dat u weet dat u op die manier

weer méér mensen méér kansen hebt gegeven om mee te doen in onze samenleving en als dat geen goede investering is op weg naar de volgende eeuw dan weet ik het ook niet meer.